

Monumentnummer*: 517749

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 december 2000
Kadaster deel/nr 82756/192

Woonplaats* Amersfoort
Gemeente* Amersfoort
Provincie* Utrecht

Locatiennaam Amersfoort
Locatieomschrijving Kattenbroek

Kadastrale gemeente* Amersfoort
Sectie* E
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 7732

Omschrijving**

Inleiding

MUSEUM ("Flehite") met bijbehorend poortje, gevestigd in drie van oorsprong zestiende-eeuwse muurhuizen, die als één rijksmonument staan ingeschreven onder Breestraat 78-80-82. In 1898 werd geconstateerd dat het middelste muurhuis, waarin toen het gehele museum was gevestigd, op instorten stond. De gewenste renovatie werd aangegrepen om tot een uitbreiding van het museum te komen. H. Kroes leverde hiertoe twee ontwerpen, een klein symmetrisch plan en een groter asymmetrisch ontwerp. Het tweede ontwerp werd verkozen. Hierbij werd de achtergevel tot voorgevel gemaakt en omgekeerd. Het museum werd via een classicistisch poortje met daarachter een smalle brug met smeedijzeren balustrade vanaf de Westsingel ontsloten. Voor de functie van oudheidkundig museum is bewust gekozen voor de Hollandse neorenaissance als bouwstijl. De rode, bakstenen gevel wordt horizontaal geleed door imitatie-speklagen en cordon- en waterlijsten. Kruisvensters met luiken, schelpmotieven, klauwstukken, schilddragende leeuwen behoren eveneens tot de kenmerken van deze stijl.

De voormalige voorgevel aan de Breestraat werd door H. Kroes in sobere vormen gerenoveerd.

Bij de restauratie in 1978 zijn de meeste 19de-eeuwse interieuronderdelen, die architect Kroes aan het museum toevoegde, verdwenen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het museum is gebouwd op een rechthoekige plattegrond met de lange zijde evenwijdig aan de Westsingel. Hierop zijn drie bouwlagen geplaatst met zadeldak, waarvan de nok evenwijdig loopt aan de Westsingel. In het dak bevinden zich dakkapellen met luiken en puntdak.

Tegen het hoofdvolume zijn links en rechts, haaks op de voorgevel van het museum

twee bouwdelen van ongelijke grootte geplaatst, elk voorzien van een trapgevel. De linker uitbouw van drie traveeën breed bezit twee bouwlagen met zadeldak. De rechter uitbouw is twee traveeën breed, bezit één bouwlaag en wordt afgedekt door een zadeldak. Van beide zadeldaken is de nok loodrecht op het hoofdvolume aangebracht. Tussen beide bouwmassa's is de kleine ingangspartij aangebracht, die ten opzichte van het hoofdvolume risaleert en eveneens een trapgevel bezit.

De middenpartij van de hoofdmassa wordt horizontaal geleed door een gepleisterde plint, cordonlijsten, imitatie-speklagen, rondom de vensters imitatie-spekblommen en afgesloten door een geprofileerde houten goot op gesneden klossen. De vensters zijn op de waterlijsten geplaatst. De relatief lage eerste bouwlaag heeft een tweelichtsvenster met glas-in-lood, overspannen door een gedrukte gefacetteerde rondboog met een schelpmotief in pleister in het spaarveld. Siermuurankers flankeren de boog. In de hogere tweede bouwlaag bevindt zich een kruisvenster met glas-in-lood en luiken voor de onderste ramen. Het venster wordt overspannen door een strekse boog met hanekam. In de derde bouwlaag is een twee-lichtsvenster met glas-in-lood aangebracht, overspannen door een strekse boog. Waar de gevel niet wordt onderbroken door de naar voren komende bouwdelen wordt het genoemde vensterpatroon herhaald.

De in het midden van de hoofdmassa geplaatste, risalerende ingangspartij omvat een authentieke, dubbele opgeklampte deur, overspannen door een rondboog met in het spaarveld een gepleisterd vak, waarop het woord 'Flehite' is aangebracht. De boog wordt omlijst door een trapgevel waarop een natuurstenen schilddragende leeuw.

De linker uitbouw, is drie traveeën breed en diep. De vensters kennen eenzelfde opbouw als de vensters in de eerste en tweede bouwlaag van de gevel van de hoofdmassa. De linkerzijgevel is blind en wordt enkel horizontaal geleed door imitatie-speklagen. De gevel aan de voorzijde wordt bekroond door een opgemetselde uitkragende trapgevel, bestaande uit zes trappen, die worden geaccentueerd door hierop aansluitende imitatie-speklagen en cordonlijsten. In het midden van de eerste twee traplagen bevindt zich een kruisvenster overspannen door een strekboog met hanenkam. Het kruisvenster wordt geflankeerd door twee rondboogspaarvelden, met in de toppen een klein gepleisterd schelpmotief. In de derde trap wordt de hanenkam geflankeerd door twee banderollen met daarop aangebracht 'ANNO' en '1898'. De trapgevel wordt bekroond door een siervaas.

De rechter uitbouw telt één travee. Aan de voorzijde bevindt zich een kruisvenster met glas-in-lood, de bovenlichten, overspannen door een segmentboog. De trapgevel bestaat uit zes trappen met in het midden van de tweede en derde trap een venster met roedenverdeling. De zesde trap wordt geflankeerd door klauwstukken en wordt bekroond door een gebogen fronton waarop een siervaas staat. De linker zijgevel heeft een middendeel, geflankeerd door vensters met bovenlicht. In de rechter zijgevel bevindt zich alleen geheel links een kloostervenster met glas in lood.

De achtergevel (Breestraat). In tegenstelling tot de gevel aan de Westsingel heeft H. Kroes bij de gevel aan de Breestraat veel van de bestaande gevel intact gelaten. De gevel bestaat uit souterrain en twee bouwlagen en is in vijf gelijke traveeën verdeeld met een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

toegangspartij in de middelste travee. Deze ingang met glas-in-lood bovenlicht wordt omlijst door een pilasterstelling onder een kroonlijst. Hierboven bevindt zich in het spaarboogveld een tweelichts venster met glas-in-lood. De tweemaal twee traveeën aan weerszijden van de middenas bestaan eveneens uit een rondboog spaarveld met in het souterrain gedeelde vensters in rechtgesloten spaarveld en er boven gescheiden door een waterlijst kruisvensters. De gevel is geheel crème-kleurig gepleisterd, waarin detailleringen in neorenaissance-stijl zijn aangebracht, zoals spekbanden in reliëf en aanzet- en sluitstenen en de strekbogen boven de kruis- en tweelichtsvensters. Daarnaast zijn er rood-witte luiken met zandlopermotief voor de vensters in de eerste bouwlaag en zijn cordon- en kroonlijsten toegepast. Op de grens tussen kelderlaag en eerste bouwlaag en tussen eerste en tweede bouwlaag bevinden zich sierankers. De tweelichtsvensters in de kelderlaag worden beëindigd door een rondboogspaarveld, gelegen in een rechthoekig spaarveld. Op de afgeschuinde waterlijst bevinden zich kruisvensters van de eerste bouwlaag eveneens in een spaarveld, dat met een gedrukte boog wordt afgesloten. Geplaatst op een cordonlijst bevindt zich per travee in de tweede bouwlaag een tweelichtsvenster. Zowel deze vensters als de bovenlichten van de kruisvensters zijn uitgevoerd in glas-in-lood.

Poortje.

De toegang tot het museum wordt gevormd door een bruggetje, waarvoor aan de straatzijde in Neo-classicistische stijl, een houten poortje is geplaatst. Twee pilasters, waarvan het piedestal met staande ruitvormversiering is geplaatst op natuurstenen basement, flankeren de doorgang. Hierboven bevindt zich een hoofdgestel, waarin het opschrift 'MUSEUM' onder een sterk uitkragend fronton.

Op hetzelfde basement rustend als de hoofdpilasters, zijn in de dagkanten kleinere pilasters gesitueerd, die een geprofileerde boog ondersteunen. In het midden is deze boog voorzien van een gefacetteerde sluitsteen. De zwikken zijn voorzien van een geprofileerde omlijsting.

De toegang tot het bruggetje wordt afgesloten door een opgeklampte deur. Aan weerszijden van het poortje is de balie van de Westsingel omhoog gebracht in de vorm van een eenvoudig ijzeren hekwerk, dat is voorzien van enkele krullen.

De achterzijde van het poortje kent een zelfde opzet.

Waardering

De aan de middeleeuwse muurhuizen van het museum toegevoegde, 19de eeuwse uitbreiding is van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde als gaaf en zeldzaam voorbeeld van een museumgebouw, uitgevoerd in de Hollandse neorenaissance. In de samenhang tussen de oorspronkelijke en toegevoegde delen van het museum toont het gebouw zijn bouwgeschiedenis. Het pand met brug en poortje, bezit ensemblewaarde met de aangrenzende muurhuizen. Het ontwerp en gerealiseerde museumgebouw neemt in het oeuvre van H. Kroes een belangrijke plaats in.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Museum